

Nieuw Generiek kompas Samen werken aan kwaliteit van bestaan

Het nieuwe Generiek kompas *Samen werken aan kwaliteit van bestaan* is door een brede groep partijen ingediend bij het Zorginstituut. Het nieuwe kompas, met de ondertitel *Thuis, in de wijk en in het verpleeghuis*, biedt ruimte voor een andere manier van kijken naar kwaliteit van bestaan en de rol van ondersteuning en zorg daarin. Het legt meer nadruk op het voorkomen van een grotere zorgvraag, door te kijken wat mensen zelf en samen kunnen en hoe de zorg daarop kan aansluiten. Zodat regie meer bij mensen zelf ligt, wat bijdraagt aan hun kwaliteit van bestaan. En zodat de beschikbare professionele zorg en ondersteuning zo goed mogelijk kan worden ingezet.

Kwaliteit van bestaan maken we samen. Het vraagt een brede blik vanuit meerdere perspectieven. Bij de totstandkoming van dit kompas zijn daarom veel partijen betrokken. Gezamenlijk hebben we nagedacht waar kwaliteit van bestaan aan moet voldoen en wat de rol van ondersteuning en zorg daarin moet zijn.

Breed gezamenlijk denkproces

De volgende partijen, betrokken bij kwaliteit van bestaan en de (in)formele zorg en ondersteuning voor ouderen, hebben hun kennis en expertise gebundeld voor de totstandkoming van dit kompas: Sociaal Werk Nederland, KBO-PCOB, ANBO, MantelzorgNL, de Raad van Ouderen, Koepel Gepensioneerden, Patiëntenfederatie Nederland, LOC Waardevolle zorg, Nederlands Instituut van Psychologen, V&VN, Verenso, ActiZ, de BPSW, Zorgthuisnl, SPOT, Zorgverzekeraars Nederland, de Nederlandse Zorgautoriteit, CIZ, Academische werkplaatsen, ZonMw, Vilans, het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, Zorginstituut Nederland, Inspectie Gezondheid en Jeugd, de gemeente Den Haag (vanuit het perspectief van de gemeenten) en een individuele huisarts (vanuit het perspectief van de huisartsen). Gezamenlijk hebben we gekeken wat passend is bij de gewenste kwaliteit van bestaan.

Veel steun voor de beweging

Het kompas is voorgelegd aan de achterbannen van de partijen die het kompas mede vorm hebben gegeven. Daar komt uit dat alle partijen de beweging steunen. Een deel van hen (Patiëntenfederatie Nederland, V&VN, Verenso en ZN) zoekt nog meer houvast op het vervolgproces en de tijdslijn. De zorgpunten van deze partijen zijn onderdeel van de ontwikkelagenda, maar door de hoge tijdsdruk is er onvoldoende tijd geweest om dit met elkaar te doorleven op een wijze dat ook deze partijen mede-indiener kunnen zijn.

We hebben de reacties van alle partijen gedeeld met het Zorginstituut met het verzoek dit onderdeel te maken van het toetsproces. We vragen hen hierover met ons in gesprek te gaan op zo'n manier dat het veld de positieve beweging samen verder vorm kan geven. Er zijn in zeer korte tijd grote stappen gezet. Gezamenlijk is de basis gelegd voor de beweging die we nu inzetten. Voor de verdere doorontwikkeling blijven we die gezamenlijke denkkraft benutten.

Indiening bij het Zorginstituut

Het kompas is formeel ingediend bij het Zorginstituut Nederland namens ActiZ, ANBO, BPSW, KBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden, LOC waardevolle zorg, MantelzorgNL, Nederlands Instituut van Psychologen, NOOM, SPOT en ZorgThuisnl.

Ingangsdatum nieuw kompas

Het heeft de voorkeur van de partijen om de bestaande kaders in één keer over te laten gaan in het kompas, passend bij het generieke karakter. Partijen gebruiken 2023 om te ontdekken hoe bestaande kaders zich verhouden tot het kompas en wat nodig is voor een soepele overgang, zodat het gehele nieuwe kompas ingaat per 1 januari 2024. Dit is bij indiening voorgelegd aan het Zorginstituut.

Waarom een kompas?

Het kompas geeft inzicht in wat mensen met een ondersteuningsvraag van de zorg mogen verwachten en wat we voor elkaar kunnen betekenen: de persoon met de vraag, de mantelzorger(s), het sociale netwerk en de professionals, als een team om mensen met een hulpvraag heen. Het biedt houvast voor al deze betrokkenen om met elkaar in gesprek te gaan over wat passend is. En om te blijven leren en ontwikkelen om samen te werken aan passende zorg als onderdeel van kwaliteit van leven.

Op dit moment bestaan er verschillende kaders waarin beschreven staat wat goede zorg is voor bijvoorbeeld de verpleeghuiszorg en de wijkverpleging. Het generiek kompas sluit aan bij verschillende fases waarin mensen hulp, zorg, ondersteuning of behandeling ontvangen. Dat kan zijn van het moment dat er ondersteuning thuis nodig is tot aan een zware zorg- en behandelvraag in een verpleeghuis, en alle variaties daartussen in.

Lea Bouwmeester, onafhankelijk voorzitter: 'Dit kompas is gemaakt door veel verschillende mensen en organisaties, die allemaal betrokken zijn bij de kwaliteit van bestaan en (in)formele zorg voor ouderen. Dit bracht een enorme denkkraft met zich mee, daarmee maakten we het onszelf niet altijd even makkelijk. We vonden elkaar in de wens om anders te kijken naar ouderen in hun leven. Met kwaliteit van bestaan en het leven dat iemand leidt als uitgangspunt, en niet zorg als startpunt. Er was een goede energie. Met vertrouwen gaan we aan de slag met de volgende ontwikkelstappen in deze lerende beweging'.

Een open gesprek en een brede blik

Kwaliteit van bestaan is een continu proces. Daar hoort geen vast kader bij, maar vanwege het dynamische proces een kompas. Er is een beweging op hoofdlijnen gevormd: aansluiten bij het leven dat mensen leiden en daarop aanvullen met zorg als het nodig is. Daar is een open gesprek voor nodig met oog voor de omgeving. We willen van focus op organisatie naar organiseren in een netwerk om mensen heen; van personeelsnorm naar passende deskundigheidsmix; van vooral fysieke zorg, naar bredere inzet van technologie; en van focus op individuele cliënt naar ook de brede maatschappelijke focus, met daarbij ook aandacht voor mensen op de wachtlijst. Dit vraagt om een aantal uitgangspunten: iemand respecteren voor wie hij of zij is, een open gesprek, samenwerking en ruimte voor professionaliteit.

Relatie met andere kaders

Er zijn nog meer kwaliteitskaders op dit moment die qua inhoud of qua doelgroep aansluiten bij het kompas. Ook met de initiatiefnemers van deze kaders wordt het gesprek aangegaan om te onderzoeken of en hoe verbinding gemaakt kan worden met het kompas. Zodat de beschikbare mensen, mogelijkheden en middelen samen optellen naar kwaliteit van bestaan.

Inzicht in kwaliteit

Het is van belang om met elkaar in beeld te krijgen wat er goed gaat en wat beter kan. Het veld gaat samen kijken hoe leren en ontwikkelen, passend bij de beweging ontworpen kan worden. De beweging van dit kompas vraagt om reflectie op meten en ontwikkelen van slimme nieuwe meetinstrumenten, aansluitend op de afspraken van KIK-V. Huidige meetinstrumenten worden langs de lijn van de beweging gelegd.

Voor wie is dit kompas bedoeld?

Het kompas is bedoeld voor mensen die in hun dagelijkse leven in toenemende mate intensieve of complexe behoefte hebben aan ondersteuning, zorg of behandeling. Het gaat hierbij over mensen van alle leeftijden, maar in de praktijk gaat het voor het grootste deel om ouderen. Daarom spreken we in het kompas over ouderen met ondersteuningsvragen. De hulp die geboden wordt kan zowel thuis of op een zorglocatie plaatsvinden, in groepsverband of individueel worden gegeven. En dat kan gedaan worden door professionals of informele zorgverleners, al dan niet met behulp van technologie.